

MARTINOVANJE IN 70-LETNICA V MENDOZI

Z veseljem in med prijatelji je potekalo 4. Martinovanje

V okviru sedemdesetletnice ustanovitve Društva Slovencev v Mendози je 15., 16. in 17. novembra potekalo četrto praznovanje Martinovanja. Bila je tudi priložnost prvega obiska Veleposlanika Republike Slovenije v Argentini Briana Berganta in predsednika Zedinjene Slovenije Jureta Komarja.

Skupaj s številno skupino buenosaireških prijateljev smo mendoški Slovenci uživali tri dni sadov zemlje, dela in truda celega leta. Naše geslo pravi, da je Mendoza zemlja sonca in dobrega vina in to skušamo dokazati vsako leto pri Martinovanju.

Več razlogov nas povezuje s tem praznovanjem. Naša provinca, Mendoza, je svetovna prestolnica vina. Na drugem mestu, v svetu vina izstopa vedno več mendoških Slovencev ali slovenskih Mendoščanov. In nič manjši razlog pa je to, da vsi radi uživamo dobro vino.

Izvedba tega praznovanja združuje Slovenijo, Mendoza, vino, petje, prijateljstvo, kulturo in tradicije. Raznolikost alternativ, ki jih ponuja vinogradništvo glede na vrste vina, načine pridelave, geografska območja, pokrajine, vinarje, strokovnjake, obiskovalce in prijatelje zagotavlja, da je Martinovanje vedno presenečenje.

Zakaj novembra?

V Mendози praznujemo praznik "Vendimia" meseca marca, v Sloveniji se pa mošt spremeni v vino v novembru. Martinovanje ali Martinovo je praznik, ki ga sicer praznujemo na dan sv. Martina, 11. novembra. Sv. Martin iz Toursa je bil cerkveni konjeniški častnik v Galiji, kasneje pa je postal tudi škof. Ker je bil skromen, dober in nesebičen so ga ljudje zelo spoštovali in imeli radi, kmalu pa so

okrog njegovega življenja nastale številne legende. Pozimi l. 334 naj bi pred mestnimi vrati srečal berača, ki ni imel obleke. Prerezal je svoj plašč in polovico dal beraču, da ne bi zmrznil. Po njegovi smrti so ga ljudje začeli častiti kot svetnika.

In kako to, da sv. Martina povezujemo s praznikom vina? Verjetno je, da je sv. Martin stopil na mesto kakšnega keltskega božanstva. V novembru so namreč naši predniki praznovali v zahvalo za letino in dobro pašo. Ker v tem času dozori tudi vino, so ga kasneje povezovali z sv. Martinom. Legenda pravi, da naj bi tudi sv. Martin, tako kot Jezus, vodo spremenil v vino. Na Slovenskem je zato navada, da za Martinovo krstijo vino. Ljudski rek pravi: » Svet' Martin nar'di iz mošta vin'«.

Letošnji program

Začeli smo ga v petek zvečer z degustacijo v vinarni Catena Zapata, eni izmed najbolj pomembnih v Argentini (celo predsednik Argentine jo rad izbere za svoje goste).

"Družina Catena me je prosila, naj častim priseljenke, ki so toliko naredili za našo vinarsko industrijo", je pozdravil enolog Ernesto Nesti Bajda in nas najprej vodil po vinarni, ki ima obliko majevske piramide.

Sledila je degustacija treh vrst vina: Malbec, Cabernet Sauvignon in Syrah. Nato smo po skupinah, vsaka z imenom ene vinarske regije, pripravili "blend", to je mešanica različnih vin, in se igrali biti enologi. Končali

smo s "picado" (narezek s salamo in sirom za večerjo) in seveda, z vinom. »Želel sem pokazati ljubezen do vina in končni cilj, ki je ta, da nekdo uživa rezultat dela mnogih ljudi«, je dejal Nesti.

V soboto se je praznovanje nadaljevalo v vinarni Navarro Correas, kjer je agronom inž. Franci Šmon razložil delo v vinogradu. Sledil je obisk vinarne in skupno kosilo "meso na žaru". Tudi tokrat ni manjkalo vina ne petja. Do pozno popodne smo s kitaro in harmoniko prepevali slovenske in argentinske folklorne pesmi medtem, ko so otroci igrali nogomet in se veselili med vinogradi. V besedah Francija Šmona, "predstavili smo pomen vina v zgodovini človeštva. In nato opisali veliko delo, ki ga opravljamo v vinogradu in v vinarstvu, da lahko potem uživamo vino".

Zadnji dan Martinovanja je potekal v slovenskem domu. Hvaležni Bogu smo začeli s sveto mašo, ki sta jo darovala g. Franci in g. Janez Cukjati. Pred zaključkom sta tudi blagoslovila vino. S petjem je sodeloval mendoški pevski zbor. Nato je Slovenski mendoški oktet zapel "Zdravljico". Sledile so besede predsednika Društva Slovencev v Mendози g. Tineta Šmona, veleposlanika g. Briana Berganta in predsednika Zedinjene Slovenije g. Jureta Komarja.

Po kratkem odmoru je sledilo odprtje razstave umetnika Fernanda Jereba. Ukvarja se s slikanjem, sodeloval je pa tudi pri nekaterih posegih s predmeti, kipi in recikliranimi ma-

teriali. "Moje delo je vedno povezano s koreninami, zato je zame predstavitev tukaj, v slovenskem domu, še bolj pomembna", je rekel. Za kosilo so naši kuharji Friderik Štumberger, Pavli Nemanič in sodelavci pripravili praznega piščanca "a la jarilla" (to je tipični grm ki se uporablja za dimljenje mesa na žaru).

Kulturni program je nadaljeval med sladoledom s prvo predstavitev otroške folklorne skupine Mendoški nageljni, pod vodstvom ge. Miriam Šenk Nemanič in ge. Celeste Pavoni Bajda. To je skupina 16 otrok med 5. in 12. leti, četrta generacija Slovencev v Mendози.

Veleposlanik se je zahvalil za povabilo in povedal: "Zelo sem vesel našega srečanja v vašem domu. Najlepše je bilo videti otroke, najmlajše cicibane".

Kljub vročini, približno 35 stopinj, se je praznovanje prijateljstva nadaljevalo ob spremeljavi Ansambla bratov Nemanič. Več gostov je stopilo na oder, da so z njimi zapeli. Ko se tako lepo imamo kar pozabimo na čas. V dobri družbi in z veseljem smo praznovanje nadaljevali skoraj do naslednjega dne.

Eden izmed buenosaireških gostov je rekel: "Veliko vina smo si privoščili, bilo je zelo lepo deliti z mendoškimi Slovenci in se srečati s prijatelji. Izpopolnili smo se, se naučili novih stvari in se imeli odlično. Drugo leto bomo spet prišli!"

Pavel Šmon, eden od organizatorjev Martinovanja, je dejal: "Resnično želimo, da ta dogodek prispeva, da bo več Slovencev obiskalo Mendoza. Prizadevali si bomo za to in že vnaprej navzdrušeni vas pričakujemo prihodnje leto 2020, da se nam pridružite pri praznovanju kulture, prijateljstva in vina. Mislimo, da je to pravi razlog, ki nas združuje in povezuje, da ohranjamo kulturne vrednote, ki so nam jih posredovali naši predniki".

Karina Marušič

25 LET URADA ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je dopolnil 25 let delovanja. Visoko obletnico so slovesno obeležili v sredo, 4. decembra 2019.

Iz Argentine se pridružujemo čestitkam ob četrtsotletnem jubileju in želimo, da bo v bodoče sodelovanje Urada z našo skupnostjo potekalo še bolj aktivno in uspešno.

O jubilejnem sprejemu povzemamo poročilo Radia Ognjišče.

Minister Peter Jožef Česnik je na prireditve povabil nekdanje predstojnike in rojake iz zamejstva in sveta.

Naša naloga je ohraniti jezik. To je bilo večkrat slišati na sprejemu. Minister Česnik je

bil še povsem pod vtisom svojega nedavnega obiska pri rojaki v Avstraliji, kjer nekatera društva že zapirajo svoja vrata in prodajajo svoje dvorane. A ne vsa. Nekatera so uspela v svojo sredo pritegniti mlajšo generacijo in tiste, ki so se priselili v zadnjih letih, ki jih nekdanje oblike združevanj ne pritegnejo. Med generacijami so velike razlike in hitrega in učinkovitega zdravila za ohranitev društev pri življenju v sedanji obliki, ni.

Za ohranitev slovenstva v zamejstvu pa je pomemben jezik. In za ohranitev jezika mladi, ki ga bodo govorili. Če ne bo otrok, tudi prihodnosti zamejstva ne bo več, je naglasil višji sekretar Rudi Merljak, ki je slikovito tudi popeljal skozi zgodovino Urada. Je namreč tisti,

ki je najdlje tam v službi.

V četrtsotletni zgodovini se je zamenjalo šestnajst predstojnikov. Leta 2008 je prvi minister za to področje postal Boštjan Žekš. Različni predstojniki so imeli tudi različne po-

glede na stvarnost zamejstva in izseljenstva, so pa od leta 1991 med rojake razdelili četrtilijard evrov podpore.

Posebno poglavje urada, ki je do leta 2004 deloval znotraj ministrstva za zunanje zadeve, nato pa postal samostojen in avtonomen državni organ, so prostori in lokacije. Od maja 2013 deluje na Erjavčevi ulici, med predsedniško palačo in Cankarjevimi domom.

V prihodnosti bo pozornost usmerjena k mladim, je naglasila državna sekretarka Olga Belec in tudi, da se bodo prilagodili sedanji načinom povezovanja ljudi. Hkrati je med načrti Urada navedla vzpostavitev muzeja izseljenstva, na jubilejni prireditvi pa je igrala zasedba Sanje s kitaro iz Nove Gorice, ki povezuje članice univerze za tretje življenjsko obdobje.

SLOVENSKI ZAJTRK V SLOMŠKOVEM DOMU

Vsako leto v Slomškovem domu pripravimo srečanje, ki je namenjeno članom. V začetku je bila to večerja, ki smo jo potem raje predstavili na opoldanske ure, da smo bolje izkoristili naš lep vrt.

Letos smo pa uro še malo zasukali in to lepo tradicijo združili tudi s pomembnim obiskom iz Slovenije in s praznikom slovenske hrane, ki se že nekaj let obeležuje vsak 3. petek v novembru. Pripravili smo "tradicionalni slovenski zajtrk".

Kot vsako nedeljo smo se 17. novembra ob 9. zbrali pri sv. maši, ki jo je daroval gost iz Slovenije, p. Miran Žvanut. Draveljski župnik nam je že znan iz prejšnjih obiskov, vabilu na srečanje z njim so se pa odzvali predvsem mladi. Njihovo petje ob spremljavi instrumentov je pripomoglo, da smo dan začeli z veseljem in energijo. Pater Miran nas je pa nagovoril z bogatimi duhovnimi mislimi.

Po sv. maši je odbor Slomškovega doma vse prisotne častil z že omenjenim "tradicionalnim slovenskim zajtrkom". V baru in na vrtu so nas čakale lepo pripravljene mize, okrašene s slovenskimi šopki in bogato obložene s kruhom, medom, maslom, domačo marmelado, domačo slanino in sadjem. Seveda ni manjkalo mlečne kave, pristnega sadnega čaja in pravega slovenskega pelinkovca!

Predsednik Marko Selan je navzoče pozdravil in poudaril pomen srečanja članov, pa tudi pomen zdrave hrane na mizah. Lepa priložnost, da smo ob mizah posedeli do poldne in je naš tradicionalni slovenski zajtrk bil tudi pravi moderni "brunch"!

Hvaležni smo Pavlinki Dobovšek, Alenki Smole in Mariani Poznič za organizacijo in pripravo, Gabrieli Tomazin za slovenske šopke in Matjažu Godcu za fotografije.

Slomškov dom

ODTISI

PRVIČ PO SLEDEH SLOVENSKIH BEGUNCEV V ITALIJI

Drugi del

VISCO – VIŠEK

Po tehničnem postanku smo se odpravili do taborišča. Pri vходу so nas na drogovi pozdravile štiri zastave: poleg italijanske in zastave Evropske zveze sta plapolali tudi slovenska in hrvaška! Pri kasnejšem brskanju sem dognal, da ne visijo samo nam v čast, ampak da so stalne.

Imeli smo privilegij, da smo se sprehodili po glavni taboriščni cesti, ob kateri stojijo pravokotno stavbe. Območje je običajno nedostopno (za vernih duš dan omogočajo, da se prideta poklonit npr. zamejska in slovenska državna delegacija). Sicer je nastanjena civilna zaščita, vendar le v prvi in zadnji stavbi; ostale so v žalostnem stanju: vrata in okna razpadajo, električna napeljava je pretrgana, povsod štrli plevel. Območje, kjer smo hodili – in še malo več, – je bilo na sveže pokošeno.

Tam na koncu stoji kamen oz. ostanek stene taboriščne kapele, kjer sta nameščeni dve spominski tabli v italijanščini in slovenščini ter tretja, ki je bila v porušeni kapeli. Od kapele ostaja le tloris, ker naj bi jo – po neznanih vzrokih – porušili v času, ko je tu delovala italijanska vojašnica. Dolgoletna županja Visca Elena Ceccotti in organizatorji so položili venec, vsi pa smo v molku pomislili na ljudi, ki so na tem kraju preživeli (ali ne) težke dneve.

Visco je bil dolgo časa na področju slovenskega etničnega ozemlja, ki je segalo do reke Tilment, zato je prvotno ime slovensko: Višek. Kar pet stoletij je bila tu meja med latinskimi državami in avstro-ogrskim/slovanskim svetom.

Taborišče ima dolgo in raznoliko zgodovino. V prvi svetovni vojni je bila po napadu Italije na Avstro-Ogrsko v tem kraju velika vojaška bolnišnica pod šotori. Po preboju

pri Kobaridu pa je postal kraj zbirališče približnih italijanskih vojakov.

Kraj je ostal po vojni v vojaških rokah (Borgo Piave), med drugo svetovno vojno pa so postavili italijansko koncentracijsko taborišče. Delovalo je kratek čas, kakega pol leta in v njem je bilo zaprtih nekako tri do štiri tisoč zapornikov (med njimi okoli sto žensk in otrok). Prihajali so iz Gonarsa, Raba in raznih razzij v zasedeni Sloveniji. Smrti je bilo le 25, ker so bile razmere v njem nekoliko lažje kot v ostalih taboriščih. Po koncu vojne so mrtve prekopali v grobnico v Gonarsu. Po sesutju fašistične Italije so se zaporniki razbežali proti domu.

Po vojni so zavezniki poslali v ta kraj vojaške enote, ki so se iz vzhoda zateleke pod njihovo »varstvo«; predvsem so bili to četniki (od 15 do 20 tisoč), med katerimi so bili tudi Slovenci. Tu so morali odložiti orožje, kar so storili v disciplinirani formaciji. A ne vsi: nekateri niso prenesli tega, kar so smatrali za sramoto: s tem orožjem so se raje sami usmrtili. Ostale so razposlali naprej v druga taborišča, vanj pa se je spet vselila redna vojska, vse do leta 2001, ko je območje prešlo v občinske roke.

Kaj pa zdaj? Občina (ok. 700 občanov) je hotela iz vsega tega nekaj iztržiti, saj sama ni vedela, kaj bi. Denarja za vzdrževanje

Udeleženci pred spomenikom

nima. Najraje bi imela trgovski center, obrtno-poslovno cono in pobirala denar. Pa se je dvignil glas zgodovinarja Ferrucia Tassina, ki je zahteval, da se kraj zavaruje 'v spomin in opomin'. Na kocki je bilo 14 in pol hektarjev prostora. Končno je na njegovo priporočilo, pa s podporo pisatelja Borisa Pahorja, slovenskega veleposlanika v Rimu Iztoka Mirošiča, generalnega konzulata v Trstu in tudi italijanskega predsednika Giorgio Napolitana, italijanska državna uprava za spomeniško varstvo odredila 29. januarja 2010 zavarovanje prostora, vendar le slabih sedem hektarov. Sodelujoče strani si prizadevajo, da bi na tem mestu stal park spomina, muzej in moderno didaktično-vzgojno središče v poduk novejšim generacijam.

S tem odlokom je morala občina ustaviti svoje načrte, še vedno pa poskuša območje spraviti v denar. Gledano od zunaj to ni lahko, saj je v bližnjem Vilešu IKEA, v Palmanovi pa drug trgovski center, oba ob avtocestah, Visco je pa kar sredi ničesar.

Poleg trgovskega stališča je tu še ideološki. V Italiji niso nikoli naredili svojega confiteor, vedno so vse strahote vojne in koncentracijskih taborišč predstavljali na Nemce. Da v Italiji pod fašizmom ni bilo koncentracijskih taborišč; Rižarna v Trstu je vedno predstavljala grozote nemškega nacizma. Menda je Mussolini sam zanimal obstoj koncentracijskih taborišč; da so to bila »počitniška naselja«. Povojne oblasti so vedno zakrivale, zaničale možnost, da bi Italija bila česa takega kriva. In to kljub izpraševanju vesti sorojakov, kot je omenjeni zgodovinar Tassina. Zato: treba je skriti taborišče v Viscu, ga preobraziti, preobleči v potrošniški center ali v karkoli, ki bi hotel po(s)kriti italijansko fašistično nasilje.

Sprehodili smo se po območju, ki nam je bilo dovoljeno in si v mislih ustvarjali neznan prizore iz davnine, komentirali med seboj dogodke, ter se počasi pomaknili do avtobusov, ki so nas prepeljali do Moniga, ki je postal barrio mesta Treviso.

GB

KOROŠKI SLOVENEK NOVI ŠKOF V CELOVCU

Jože Marketz imenovan v krški škofiji

64-letni Marketz, ki bo po Egonu Kapellariju iz Štajerske in Aloisu Schwarzu iz Nižje Avstrije po dolgem času prvi domačin na čelu Cerkve na Koroškem, se je rodil v Šentlipšu. Leta 1975 je maturiral na gimnaziji na Plešivcu. Nato je v Salzburgu in Ljubljani študiral teologijo, 1982 je v Celovcu prejel mašniško posvečenje. Desetletje kasneje je prevzel vodenje slovenskega pastoralnega oddelka, leta 1994 pa je bil imenovan še za župnika na Radišah. Leta 2009 je postal direktor pastoralnega urada in škofovski vikar za pastoralo, misijone in evangelizacijo. Poleg tega je izdal cerkvena časnika Sonntag in Nedelja, nato je prevzel vodenje koroške Karitas.

(Radio Ognjišče)

Zdelo se je, da novica ni mogla čakati ustaljenih poti in postopkov, da je morala na dan tako hitro, kot je le šlo. Da je morala po najkrajših poteh priti v že adventno naravnane koroške domove: imamo novega škofa! Habemus episcopum! In kljub govoricam in namigovanjem je navsezadnje prevladalo presenečenje – domačin bo, Korošec, ja, še več: eden »naših« dušnih pastirjev. Jože Marketz bo 66. škof krške škofije. Ta novica ima dejansko zgodovinske razsežnosti in tu ne mislim samo na dejstvo, da bo ob stoletnici koroškega plebiscita našo škofijo vodil koroški Slovenec. Že

samo dejstvo, da škof ne bo prišel od zunaj, iz drugih škofij, je presenečenje. Vsi, ki so mlajši od mene, kot odrasli niso več doživeli škofa iz Koroške in če še razširimo pogled v zgodovino zadnjih stotih let naše škofije, bomo našli le dva Korošca. Že samo to je blagodejno, da mantra ob predstavitvi novega škofa ne bo zatiranje, da je tu prišel eden, ki bo najprej poslušal. Ne, da bi bilo poslušanje kaj slabega, toda v zadnjih mesecih je bilo malo preveč zatiranja od zunaj, da so nas prišli poslušati. Kot bi bila koroška Cerkve usmiljenja vreden pacient, ki ga moraš potrpežljivo študirati. Pri čemer to s pacientom ni čisto narobe – sploh, če držijo govorice o številnih cerkvenih izstopov. Poslušanje in lepe besede ne bodo zadosotovale, da bi novi prvi človek v škofiji zajezil podtalno premikanje v deželi, ki grozi resno načeti temelje »ljudske Cerkve«.

Da prihaja zdaj nekdo, ki to krajevno Cerkev pozna v vseh mogočih odtenkih v dobrem in slabem, je prej prednost kot pa breme. Vsaj omogoča, da čim prej pridemo iz stanja dejanske notranje ranjenosti, hkrati pa tudi sukanja okrog samega sebe, h konkretnim (pa tudi simbolnim) dejanjem, ki bodo verodostojno in za vse razumljivo nakazala, da se – dejansko zgodovinsko – začena novo poglavje v koroški Cerkvi.

Jože Marketz ima vse pogoje, da je pravi človek ob pravem času. Ne samo, toda kljub temu najprej, je tu njegovo poreklo z vsem občutenjem za to, kaj pomeni biti v manjšini, biti ob robu družbe, doživeti drugačnost, hkrati pa tudi radost in prednost, biti udomačen v več kulturah in jeziki. Ta pomembni sestavni del biografije novega škofa ni podkrepljen samo z emocionalnim občutenjem, temveč je Jože Marketz to vprašanje vse življenje spremljal tudi z znanstveno-analitičnega vidika. Tako nihče, ki se resno ukvarja z vprašanjem sožitja na Koroškem, ne pride mimo njegovega znanstvenega dela o medkulturnem razumevanju s krščanskega vidika. Da je Rim v avstrijskem okviru s primerom gradiščanskega škofa z manjšinskim poreklom Zsifkovičem naredil dobro izkušnjo, morda tudi ni škodovalo, da se je tehnična nagnila Marketzu v prid. Odločilnejše pa so bile po mojem drugo okoliščine.

Tu je enkrat Marketzeva dolgoletna pastoralna izkušnja. Izhajajoč iz študija pri profesorju Zulehnerju, iz svojih izkušenj kot podeželski duhovnik in kot dolgoletni vodja obeh dušnopastirskih uradov podrobno pozna razmere v vseh koroških farah z vsemi izzivi hitro se spreminjajočega časa. Tako tu kot pri drugih vprašanih mu pride zelo prav njegovo podrobno poznavanje medijev, saj kot dolgoletni izdajatelj vseh cerkvenih medijev prav dobro pozna pomen in mehanizme klasičnih medijev pa tudi novih pristopov v digitalnem svetu. Vse te izkušnje so bile nadgrajene z njegovo službo zadnjih let. Kot ravnatelj koroške Caritas je prišel v ravnovesje s svojim hrepenenjem in poslanstvom, ki ga je na začetku duhovniške poti vodila k materi Terezi v Kalkutu in v Južno Ameriko. V soočenju s potrebnimi pomoči in usmiljenja doma in po svetu, v sočutenju s tistimi ob robu družbe, z bolnimi in ostarelimi, z ljudmi v materialni in duševni stiski je na novo čutil, da je moč dejanja pred strukturo. To ga je, tako je sam večkrat pravil, naredilo srečnega in zadovoljnega.

Jože Marketz ni čudežni deček, ki bo sam vodil koroško Cerkev iz doline solz. Ima tudi svoje hibe, toda to lahko domnevamo: da je s svojim »da« papežu Frančišku obljubil, da bo to svojo izkušnjo z vsem svojim osebnim znanjem in življenjskim ozadjem skušal vcepiti v sredino koroške Cerkve v duhu zavetnice svete Heme. Vsi mu lahko pri tem pomagamo. In 2. 2. 2020 bo zgodovinski dan.

Hanzi Tomažič | NEDELJA, CELOVEC

PREDSTAVITEV POŠTNE ZNAMKE

V avditoriju Otroškega muzeja nakupovalnega centra Abasto je 25. novembra 2019 potekala uradna predstavitev poštne znamke, posvečene slovenskemu arhitektu Viktorju Sulčiču, ki je bil rojen v Križu pri Trstu. Gre za skupni projekt Pošte Argentine in Pošte Slovenije. Slovenska različica znamke bo izšla 12. decembra letos. To ni prvi primer znamke, ki bi združevala Slovenijo in Argentino, saj je leta 2017 izšla tudi znamka s potico in čajem mate kot simbolična družitev obeh kultur.

Uvodoma je bil prikazan video o zgradbi Abasto in stare fotografije, prikazan je bil tudi kratek promocijski film o Sloveniji ter

Oder avditorija

predstavljena je bila izdaja znamke. Med govorniki je bil veleposlanik Republike Slovenije Alain Brian Bergant, ki je med drugim prebral pismo direktorja Pošte Slovenije, nekaj besed o Sulčiču je spregovorila Adelina Dalessio de Viola, znamko pa je predstavil predsednik argentinske pošte Luis Freixas Pinto. Navzoč je bil tudi Sulčičev vnuk, Nicolás Fedor Sulčič.

Oskar Molek, avtor fotografije Abasta, je predstavil Viktorja Sulčiča in njegovo delo, opisal njegov profil kot arhitekt in pisatelj, omenil najpomembnejša dela, njegov stil, ki je združeval klasiko in moderno estetiko, celo njegovo srečanje s slovenskim znanstvenikom Janezom Benigarjem – o njem je Sulčič tudi napisal knjigo pod naslovom »El sabio que murió sentado«.

Najpomembnejši Sulčičevi deli sta seveda stadion nogometnega kluba Boca Juniors, poznanega kot »Bombonera«, za dograditev katerega je tudi sedaj na mizi en slovenski projekt, in Mercado de Abasto Proveedor, ki je desetletja služil kot centralna tržnica za dobavo zelenjave in sadja za mesto Buenos Aires. Ko je bila tržnica premeščena v provinco, je

bila stavba opuščena in celo podreti so jo nameravali. Na srečo se to ni zgodilo in, upoštevajoč originalno strukturo, je sedaj v njej mogočen nakupovalni center. Ravno zato je tudi predstavitev znamke potekala v teh prostorih. Emblematično buenosairesko stavbo je možno zaslediti na številnih razglednicah mesta.

Predstavitev se je končala s ceremonijo poštne žige prisotnih na odru, zdravico in običajnim druženjem navzočih.

Rok Fink

Znamka z žigom

Ob 90-letnici ustrelitve bazoviških junakov in ob 100-letnici požiga Narodnega doma v Trstu razpisujeta založba Mladika in Slovenska prosveta

LITERARNI NATEČAJ ZA ROMAN ALI POVEST

NA TEMATIKO ŽIVLJENJA PRIMORSKIH SLOVENCEV POD FAŠISTIČNIM PREGANJANJEM MED OBEAMA VOJNAMA
Nagrada znaša 3000 evrov.

Rokopise (po možnosti v elektronski obliki) je treba poslati na naslov: Mladika, Ulica Donizetti 3, 34133 Trst – Italija ali na elektronski naslov redakcija@mladika.com pod psevdonimom do 31. maja 2020.

Osebnih podatkov naj bodo v posebni kuverti ali v priponki z izbranim psevdonimom. Besedilo naj ne presega 170.000 znakov. Tekst bo ocenjevala komisija, ki jo bosta imenovali ustanovi razpisnici.

OkrOgle OBLETNICE | Jože Košiček (1898 - 1979)

Pred 40 leti, 25. novembra 1979 je v Buenos Airesu umrl Jože Košiček, slovenski duhovnik, časnikar, publicist, politik in socialni delavec. Mnogo je naredil tudi za slovenske povojne begunce, najprej v Centralnem begunskem odboru v Rimu (kjer je z dr. Mihom Krekom organiziral izselitev in prevoz okoli 10.000 beguncev), potem v Argentini (kjer je skupaj z msgr. Hladnikom pripravil prihod in sprejem begunskih skupin).

Življenjepis Jožeta Košička

Jože Košiček se je rodil 11. marca 1898 v Žužemberku. Gimnazijo je naredil v škofovem zavodu sv. Stanislava v št. Vidu pri Ljubljani. Med prvo svetovno vojno je bil mobiliziran in je do oktobra 1918 služil v avstrijski vojski pri 30. gorskem strelskem polku.

Novembra 1918 je stopil v ljubljansko bogoslovje in leta 1921 prejel mašniško posvečenje. Kaplanoval je najprej v Cerknici, potem na Jesenicah.

Leta 1928 je bil imenovan kot glavni tajnik Slovenske ljudske stranke (SLS).

Leta 1930 je bil poklican v Ljubljano in je postal urednik najbolj razširjenega slovenskega tednika Domoljub. Obenem je postal šef propagandnega oddelka Katoliškega tiskovnega društva, ki je izdajalo več listov in revij. Do leta 1935 je bil stolni vikar v Ljubljani, bil je tudi tajnik pripravljalnega odbora II. jugoslovanskega evarističnega kongresa. Leta 1937 je bil imenovan za generalnega tajnika vseh podjetij Jugoslovanske tiskarne in leto pozneje za glavnega ravnatelja, kar je pomenilo izredno visok in odgovoren položaj.

Med vojno je sodeloval pri podtalnem delu proti okupatorjem in deloval v organizaciji, ki je reševala protikomunistične in protiokupatorske ilegalce, da jih niso dobili v roke komunisti ali nacisti. V boju proti komunistom je bil nepopustljiv.

Po begunskih letih v taboriščih Monigo in Servigliano je leta 1945 prišel v Rim pomagat dr. Kreku pri izvedbi slovenske emigracije.

V Argentino je prišel 25. januarja leta 1947 in takoj skupaj z msgr. Hladnikom začel delati pri pripravah za prihod slovenskih beguncev v Argentino.

Leta 1948 je odšel s slovenskim bogoslovjem v San Luis, a se že leta 1949 vrnil v Buenos Ai-

res, kjer je nastopil kot hišni duhovnik v veliki bolnišnici Fernandez. Tam je delal vse do upokojitve leta 1973. V tej bolnici so ga vsi poznali kot "Padre Jose": ker je govoril 6 jezikov, se je g. Košiček skoraj z vsemi bolniki lahko pogovarjal v materinem jeziku. Bil je v pomoč tudi mnogim slovenskim rojakom, priporočal jih je zdravnikom, iskal zanje najboljše specialiste, za Slovence vedno dobil v bolnici posteljo, čeprav je kazalo, da ni več prostora.

Zlato mašo je pel 24. julija 1971 v kapeli bolnišnice Fernandez, v kateri je dnevno maševal skoraj 25 let.

Tesna in dolgotrajna vez je obstajala tudi z našim tednikom Svobodna Slovenija: od vsega začetka in vse do smrti je pri njem sodeloval z raznimi članki in predvsem uvodniki.

Nekaj let je poučeval na Srednješolskem tečaju prof. Marka Bajuka o svetovnih nazorih. Nastopal je kot govornik na večjih prireditvah slovenskih organizacij in domov.

Umrli je 25. novembra 1979.

Nekaj Košičkovih misli in anekdot

• "Nekoč me je neka bolnica vprašala: Kako, da ste šli za duhovnika? Zakaj ste se posvetili poklicu, ki je tako malo cenjen? Odgovoril sem ji: Duhovnik sem postal, ker sem bil strahopetec. Bilo je pa takole: Kot mlad vojak sem na Tirolskem, med prvo svetovno vojno, imel priliko nekaj mesecev hraniti se v oficirski menzi, kjer je omizju predsedoval polkovnik von T., star zapit avstrijski plemič, umazanih besed in bogokletnež.

Nekoč je beseda nanesa na rožni venec, in stari brezbožnež zakriči: Kdo ima rožni venec, da ga bomo molili in bomo videli, če bo odgnal italijanska letala in bombe. Splošen krohot! Eden izmed nas, mlad praproščak je vstal in mirno rekel: "Jaz imam rožni venec in mi je v čast, da ga imam in ga vsak dan molim". Vse je obmolnilo, še staremu oberstu je bogokletna beseda zastala na jeziku. Vsi so, hočeš nočeš, s spoštovanjem gledali junaškega praporščaka.

Pa še eden je imel rožni venec v žepu. To sem bil jaz. Moja mati mi ga je stisnila v roko, ko sem odhajal k vojakom. Večkrat sem ga molil, včasih tudi opustil iz lenobe ali pozabe. Imel sem rožni venec v žepu, pa nisem upal zaklicati: Jaz ga tudi imam! Strahopetec! Strahopetec, strahopetec, mi je ključalo po možganih! Še isti večer sem sedel in napisal prošnjo za sprejem v semenišče."

• Ko je g. Košiček bil odgovorni urednik tednika Domoljub je leta 1937 objavil zanimiv članek o "sposobnostih" poslancev, "češ da v narodni skupščini v Beogradu zastopa Slovenijo nekaj poslancev, ki še niso odprli ust, odkar so izvoljeni, ki niso člani nobenega odbora in ki si ne upajo stopiti nikamor, ker se boje, da bi se preveč ne blamirali, a ki se kažejo doma pred svojimi zaslepljenimi, kratkovidnimi in nepoučenimi volivci kot silno mogočni gospodje in „vplivni politiki“."

Članek v Domoljubu je bil namenjen razmišljanju, kakšne poslanke pošilja slovenski narod v beograjsko skupščino. Košiček je razmišljal, da bi bilo usodnih slovenskih neuspahov v takratni državi zagotovo konec šele tedaj, ko bi v Beograd pošiljali res najboljše, najspretnije, "ne pa dolge vrste tistih, ki jim je zgolj pomembno to, da prejemajo na mesec devet jurjev plače."

Takrat je bil razžaljen poslanec Albin Koman, ki je po mnenju Košička odprl usta le takrat, ko je zazelhal in sodišče, ki je očitno sodilo v maniri današnjega sodnega sistema, je urednika spoznalo za krivega, ker je "priobčil izraze preziranja in omalovaževanja".

In je bil obsojen "na 420 din denarne kazni in povrhu vsega še na plačilo 300 din materialne odškodnine razžaljenemu poslancu Albinu Komanu."

• "Za dobro faro nas je, argentinskih novonaseljencev. In kakšna fara je to : tri tisoč kilometrov dolga in nad tisoč široka! Od Buenos Airesa do Mendoza, od Jujuya do Ognjene zemlje. Pa nam vendar pamet in srce veleva, da smo ena družina. Gojimo ta čut in ne pustimo, da bi zamrl. Organizacijska sposobnost Slovencev mora tu roditi sadove! Mislim, da je prav vsakdo prepričan, da mu je organizacija potrebna. Stotine sposobnih in v organizacijskem delu preizkušenih ljudi je med nami. Kar smo zmogli doma, lahko dosežemo tudi tu, vključno daljavam, ki nas ločijo. Tiskana beseda je ona, ki nadomešča osebni stik. Ne pozabimo nanjo. Bolj nam je potrebna, kot je bila doma. časopis in knjiga: to dvojce ne sme manjkati v nobeni slovenski družini."

• "Vse smo morali pustiti doma, hiše in polja, službe in premoženje, čast in ugled, eno stvar pa smo v begunstvo odnesli nedotaknjeno: naše male prepire in medsebojno nezaupanje.

Koliko nepotrebnega gorja nam je v taboriščih povzročila ta nepotrebna šara, ki jo tako skrbno prenašamo s seboj in ki smo jo zanesli tudi čez morje. Zdi se, da smo še danes razdeljeni v različna omizja in skupinice. Koliko dragocenih moči se izrabi v takih brezplodnih trenjih, če bi bili veliki, bi človek to še razumel, če pa je skromna peščica neenotna, je velika škoda za vse. Pomanjkanje prave krščanske ljubezni vodi še dalje: v nezaupljivost, krivična sumničnja in obrekovanje. Te napake pa so kot strup, ki uničuje zdravo narodovo rast. Če kdaj, je danes čas, da se rešimo teh žalostnih preostankov minulih časov. Edino, kar danes vprašajmo svojega bližnjega bodi: Si kristjan, si Slovenec? Vse drugo je tako otročje majhno."

• "Napake? Kdo izmed nas jih nima! Odpustimo jih drugim, kot mi želimo, da bi drugi pozabili naše napake. Saj smo vendar bratje."

• "Slovinci smo majhen narod. Vsak dan bolj čutimo svojo neznatnost. Tako malo nas poznajo. Kar izgine v krdelu velikih in močnih sosedov. S številom se ne moremo nikjer uveljaviti. Nekaj drugega je, kar nas lahko v svetu postavi v prvo vrsto: kvaliteta. Sleherni Slovinci v tujini mora biti dostojen glasnik svojega naroda: veren, pošten, delaven, napreden."

Pripravil Jože Jan

KOLENDAR

14. decembra ob 20:00

Folklorna veselica na Pristavi

15. decembra

Članski asado, sprejem članov in proslavitev jubilarov v Slovenski vasi

15. decembra ob 20:00

Božični koncert MPZ San Justo in Ex Corde v »Nuestra Señora del Carmen«, Ramos Mejía

21. decembra ob 20:00

Božični koncert sedanjih in nekdanjih učencev Balantičeve šole, Naš dom San Justo

22. decembra

Božični koncert Pevskega zbora San Martín v cerkvi »Sagrado Corazón«

24. decembra ob 21:00

Božična polnočnica v Slovenski hiši

BOŽIČNA VOŠČILA

v Svobodni Sloveniji

Voščila bodo objavljena v tiskanem in spletnem časopisu teden dni pred Božičem, zato jih sprejemamo do nedelje, 15. decembra, po emailu na naš naslov svobodna.ba@gmail.com.ar ali osebno pri odbornikih Zedinjene Slovenije.

CENIK

Podjetja, profesionalci:

A - večji oglas (9x14cm): \$ 2800.-

B - manjši oglas (9x7cm): \$ 1400.-

Osebni oglasi:

C - družinski / osebni oglas: \$ 500.

Objava je istočasno tudi podpora našemu časopisu, zato lepo vabljeni, da nas podprete z vašim voščilom ali pa donacijo.

Hvala lepa!

OBVESTILO

Naročnino tiskanega časopisa za leto 2019 lahko poravnate pri odbornikih ZS ali krajevnih domov, ali pa z nakazilom na naš bančni račun.

Svobodna Slovenija je brezplačno dosegljiva na spletnem naslovu www.svobodnaslovenija.com.ar
Uredniki Svobodne Slovenije

MALI OGLASI

Krvavice, pečence, suhe klobase (prekajene), čevapčiče

lahko naročite pri **Franciju Miklavcu**
tel/whatsapp **11 2766 8343**

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

PRAVICA

10. decembra praznujemo “Svetovni dan človekovih pravic”. Na ta dan leta 1948 je bila v Parizu sprejeta splošna deklaracija človekovih pravic: vsak človek je upravičen do uživanja vseh pravic in svoboščin ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, vero, politično prepričanje, narodno ali socialno pripadnost, premoženje, rojstvo ali kakršnokoli drugo okoliščino.

Priznanje teh pravic je temelj in zaščita svobode, pravičnosti in miru na svetu.

Poglejmo, kaj so o pravici povedali pregovori in veliki misleci in borci za človekove pravice:

• **Kdor pri visoki gospodi pravico išče, bo dolgo trkal, preden mu odpro.** (Nemški pregovor)

• **Iz pravičnosti vsakogar se rodi mir za vse.** (Sv. papež Janez Pavel II)

• **Krivičnost je ogenj, ki mora neprestano nekaj vžigati, da sam ne postane pepel.** (Rabindranath Tagore, indijski filozof, slikar, pesnik, dramatik in esejist)

• **Biti dober je lahko; težko je biti pravičen.** (Victor Hugo, francoski politik, pisatelj in dramatik)

• **Kjer nobene postave ni, tam veljajo le pesti.** (Slovenski pregovor)

• **Pravični predpisi ne zadoščajo za ohranjanje miru in sloge med ljudmi, če pod njimi ni korenine ljubezni.** (sv. Tomaž Akvinski, italijanski filozof, teolog in cerkveni učitelj)

• **Človek ni zmožen ustvariti življenja, zato**

tudi nima pravice, da ga uniči.

(Mahatma Gandhi, indijski politik, voditelj in borec za človekove pravice)

• **Moč je pravica zverin.** (Mark Tulij Cicero, rimski politik, retorik, pisatelj in pravnik)

• **Verujemo, da je v pravičnosti naša moč.** (Abraham Lincoln, ameriški politik in predsednik)

• **Človek rad pozablja na svoje dolžnosti, vendar se vedno spominja svojih pravic.** (Indira Gandhi, bivša prva ministrica Indije)

• **Zastonj pričakujemo lepšo prihodnost od spremembe zakonov, od izboljšanja državnih ukrepov. Temeljito ozdravljenje mora priti od znotraj! Po boljših ljudeh skrbimo za boljše čase.** (Blaženi škof Anton Martin Slomšek)

• **Razumnost in srčnost sta med ljudmi precej redki vrline, toda najredkejša od vseh je pravičnost.** (Grški pregovor)

Izbral Jože Jan

Božič je!

Rodil se je naš Bog!

BOŽIČNI KONCERT

V izvedbi sedanjih in nekdanjih učencev Balantičeve šole iz San Justa

Sobota 21. decembra 2019 ob 20 uri
v dvorani Našega doma, na odru Frida Beznika
Hipolito Yrigoyen 2756, San Justo, Buenos Aires.

“Srce nam žalost je ranila
Ker te več med nami ni.
Čeprav te zemlja je pokrila
Duh tvoj z nami še živi.”

22. novembra je v 97. letu starosti prenehalo biti plemenito srce naše drage mame, babice in prababice. Odšla je k Bogu

† OLGA ŠEMROV vdova OMAHNA

Zahvaljujemo se župniku Franciju Cukjatiju za molitve ob krsti. Hvaležni smo župniku Janezu Pintarju za pogrebno sv. mašo. Iskrena hvala Rožmanovemu domu za vso ljubezen, ki so ji jo podarili v zadnjih letih življenja.

Hvala vsem, ki ste jo prišli kropiti, ste molili zanjo, izrazili sožalje, spremili pri sv. maši in na poti na pokopališče.

Hvala Marjanki Grohar in vnukinji Eriki za petje pri sv. maši ter Federiku in Marini za srčno petje ob grobu.

Nosimo te v srcih, v nas naprej živiš, tudi ti nikoli nas ne izgubiš!

ŽALUJOČI:

hčerka Olgi, sin Matjaž z ženo Sašo
vnuki: Alejandra in mož Santiago, Andrea in mož Federico
Damián in žena Marina, Erika, Matija
pravnuki: Pedro, Sofía, Vicente, Delfina, Josefina, Francisca,
Rufino in ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Cerklje Divača, Domžale, Rakek, Sežana

Svobodno Slovenijo podpirajo

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

briganti
PREMIUM LEATHER SHOES

GOLOMAX
SUPERMAYORISTA DE OFERTAS

CKC
LABORATORIOS CKC ARGENTINA S.A.

CA
CONSULTORES ASOCIADOS

oblak

SVOBODNO SLOVENIJO SOFINANCIRA URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU.

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini
Ustanovitelj Miloš Stare
Lastnik društvo Zedinjena Slovenija
Predsednik Jure Komar

Uredniški odbor
Mariana Poznič, Cecilija Urbančič, Lucijana Hribar,
Sonja Tomazin, Jože Jan, Jože Lenarčič, Miloš Mavrič,
Marko Vombergar in Tomaž Žužek.

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina
email svobodna.ba@gmail.com
www.svobodnaslovenija.com.ar

Priloga s slikami

MARTINOVANJE IN 70-LETNICA V MENDOZI

PREDSTAVITEV POŠTNE ZNAMKE

SLOVENSKI ZAJTRK V SLOMŠKOVEM DOMU

ODTISI

PRVIČ PO SLEDEH SLOVENSKIH BEGUNCEV V ITALIJI

Vhod v nekdanje taborišče

Zapuščene barake

Stalno so izobešene štiri zastave

Plošče na ostanku stene kapele

Udeleženci pred spomenikom

Plošča v slovenščini